

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av utbildningen på
språkintröduktion vid Tranemo gymnasieskola i
Tranemo kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Tranemo gymnasieskola

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av utbildningen på språkintruktionsprogrammet under våren och hösten 2016. Granskningen vid Tranemo gymnasieskola i Tranemo kommun ingår i detta projekt.

Tranemo gymnasieskola besöktes den 4 till 6 oktober 2016. Ansvariga inspektörer har Bo Jersenius och Ann Edvinsson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av utbildningen på språkintruktionsprogrammet i gymnasieskolan genomförs i ytterligare 41 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en publikation. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Tranemo gymnasieskola

Tranemo gymnasieskola leds av en gymnasiechef. Språkintruktionsprogrammet tillhör en del av gymnasieskolan som skolans biträdande rektorer har ansvar för. Förutom språkintruktionsprogrammet ingår även övriga fyra intruktionsprogram i den biträdande rektorns ansvar. I skolans organisation finns också en "IM-samordnare" med ansvar för samordning av kartläggning och slutgiltig bedömning om placering i undervisningsgrupp och upprättande av individuell studieplan. IM-samordnaren är också ett bollplank till klassföreståndarna

på programmet i frågor om uppföljning av elevernas studier, uppföljning av frånvaro och andra administrativa frågor.

Av huvudmannens redogörelse framgår att Tranemo gymnasieskola den 24 augusti 2016 hade 308 elever. Inom språkintruktionsprogrammet fanns 95 elever vid samma tillfälle. Den största ökningen har ägt rum under hösten/våren 2015 då 49 elever påbörjade sin utbildning på språkintruktionsprogrammet. Under våren 2016 påbörjade ytterligare 28 elever sin utbildning på språkintruktionsprogrammet.

Tranemo kommun har ett samverkansavtal med Svenljunga kommun som innebär att Tranemo kommun tar emot bland annat språkintruktions elever från Svenljunga. Tranemo kommun ingår, tillsammans med bland andra Migrationsverket och Länsstyrelsen, i en samverkansgrupp som syftar till att övergripande underlätta mottagande och integration av nyanlända.

Resultat

1. Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?

Frågeställningen fokuserar på i vilken omfattning huvudmannen, rektorn och skolpersonalen erbjuder eleverna en flexibel utbildning utifrån deras skiftande behov och förutsättningar. Det handlar om huvudmannens plan för utbildningen, kartläggning av elevernas kunskaper, den individuella studieplanen och hur den planen följs upp och omprövas. Forskning och identifierade framgångsfaktorer pekar på vikten av att riktlinjer finns för organisation och mottagande av nyanlända elever såväl som att en inledande bedömning genomförs av elevens kunskaper och erfarenhet. Framgångsfaktorer är också att utbildningen och undervisningen planeras och genomförs utifrån det bedömningen visar om elevens förutsättningar och behov samt att elevens utveckling mot utbildningens mål kontinuerligt utvärderas.¹

Flexibel utbildning

¹ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

I intervjuer med rektorn, förvaltningens företrädare och företrädarna för huvudmannen framkommer att det saknas en plan för utbildningen vid språkintruktionsprogrammet.

Företrädarna för huvudmannen uppger att man får information om de olika verksamheterna framförallt i samband med att rektorerna redovisar sitt kvalitetsarbete i nämnden. Det finns också andra tillfällen då företrädare för verksamheterna bjuds in för att redovisa och diskutera verksamheten.

I intervjuer med samtliga företrädare för verksamheten och kommunen framkommer att det finns ett väl känt dokument kallat *Rutiner för introduktionsprogrammet* som är vägledande för arbetet med introduktionsprogrammen i kommunen. Rutinerna är sammanställda av gymnasiechefen och *IM-samordnaren*. I rutinerna redogörs för hur inskrivningen ska gå till, hur studierna ska organiseras och hur elevernas studieresultat ska följas upp.

Eleverna är fördelade i fem undervisningsnivåer, varav den första benämns "Slussen". I "Slussen" placeras alla elever som är nyanlända i Sverige. Utöver att få viss undervisning och en introduktion i det svenska skolsystemet, fortsätter den kartläggning av elevens kunskaper som påbörjats i inskrivningssamtalet i "Slussen". Eleverna fördelas därefter på de övriga undervisningsgrupperna utifrån resultatet av kartläggningen. I "Alfagruppen" är fokus på elevens läs- och skrivinläring, medan placeringen i övriga grupper utgår från elevernas aktuella kunskaper i svenska. För varje grupp finns en förteckning över det antal timmar eleverna ska läsa i respektive ämne inom ramen för studierna samt andra aktiviteter som ingår, till exempel studiebesök och besök hos olika samhällsinstitutioner och företag.

Elevernas individuella studieplaner upprättas i samband med att eleverna lämnar "Slussen". Av dokumentationen för de båda intervjuade eleverna och av annan dokumentation framgår att antalet timmar som eleverna studerar varierar utifrån vilken grupp de tillhör. Eleverna i "A-gruppen" erbjuds cirka 18 timmar per vecka, vilket enligt rektorn och de intervjuade lärarna är en rimlig omfattning för dessa elever. I övriga grupper studerar eleverna fler än 20 timmar per vecka. Enligt de intervjuade lärarna sker individanpassning inom respektive undervisningsgrupp. Det förekommer till exempel att elever läser gymnasiekurser i matematik, har en högre studietakt och/eller att elever läser fler eller färre ämnen inom ramen för sin gruppstillhörighet. Möjligheten till detta styrs dock av tillgången på lärare. I en kommentar till rapportutkastet meddelar biträdande rektorn att "Slussen" och "Alfagruppen" för närvarande lagts ner och att eleverna börjar i "A-gruppen" och att motsvarande insatser görs inom ramen för denna. Detta eftersom antalet nyanlända elever minskat.

Av intervjuer med elever och skolpersonal framgår att eleverna flyttas mellan grupper under läsåret utifrån resultat på kunskapstester som genomförs fyra gånger per år. Att det är resultatet på testerna som är avgörande är mycket tydligt för de intervjuade eleverna. Det finns inte någon fastställd studietid som en elev behöver studera i en grupp innan de kan bli aktuella för att byta grupp vilket bidrar till utbildningens flexibilitet, enligt de intervjuade lärarna.

Eleverna erbjuds undervisning i modersmål och studiehandledning på modersmålet i flertalet av de språk som är aktuella.

Kartläggning

Av dokumentation, till exempel skolans rutiner, och i intervjuer med skolans personal framkommer att det är *IM-samordnaren* som ansvarar för de "*inskrivningssamtal*" som genomförs när en elev kommer ny till skolan. Tolk medverkar alltid vid samtalen enligt *IM-samordnaren*. I samtalen görs en första kartläggning av elevens tidigare skolgång och andra grundläggande uppgifter. Vid samtalet används de delar av Skolverkets kartläggningsmaterial som skolan bedömt relevant. Efter inskrivningen börjar eleverna i "*Slussen*" där kartläggningen fortsätter för att eleven därefter ska kunna placeras i rätt grupp. I "*Slussen*" studerar eleverna svenska som andraspråk, matematik, idrott, modersmål samt samhällsorientering. Den tid som eleverna är i "*Slussen*" varierar mellan tre och nio veckor, varefter de utifrån vad som framkommit i den fortsatta kartläggningen placeras i en undervisningsgrupp som motsvarar elevens förutsättningar och behov. Under elevens tid i "*Slussen*" kopplas till exempel elevhälsans resurser och modersmålslärare in i kartläggningen utifrån elevens behov. I inskrivningssamtalet frågar personalen om eleven har betyg från tidigare skolgång, enligt de intervjuade. Om en elev lämnar in betyg så översätts dessa och lämnas som information till undervisande lärare, enligt rektorn och de intervjuade lärarna. Enligt studie- och yrkesvägledaren finns det dock en diskussion inom skolan om vem som ska bekosta översättning av betyg, som gör att översättningen av betyg kan försenas. Det är enligt lärare och andra intervjuade ovanligt att elevers betyg lämnas för validering, men det finns exempel på att när det har gjorts så har det inneburit att en elev kunnat studera på en högre nivå. Enskilda lärare som har tillgång till översatta betyg kan använda dessa för att planera en elevs utbildning, men det tillhör undantagen, enligt flera av de intervjuade. Det finns enligt intervjuade lärare möjlighet för elever att göra prövning av betyg i ett ämne, men att detta sällan sker.

I samband med att en elevs studietid i "*Slussen*" är på väg att avslutas och eleven flyttas till någon av de andra grupperna utifrån resultatet av kartläggningen, så upprättar *IM-samordnaren* en individuell studieplan för eleven. Kart-

läggningsfasen vid Tranemo gymnasieskola kan därför sägas omfatta både inskrivningssamtalet och den tid eleven går i "Slussen". Förändringar i en elevs individuella studieplan ansvarar sedan elevens klassföreståndare för.

Förkunskaper och behov

Som tidigare nämnts startar eleverna efter sin tid i "Slussen" i den av de nivå-grupper som bedöms motsvara respektive elevs förkunskaper och behov utifrån deras aktuella kunskaper i framförallt svenska. I takt med att elevernas kunskaper i svenska utvecklas och de byter grupp så börjar eleven också studera fler ämnen. Till exempel läser en elev i "grupp A" fem ämnen utöver svenska som andraspråk medan en elev i "grupp IMS" kan läsa 14 ämnen utöver svenska som andraspråk. I intervjuer med företrädare för skolan framkommer att lösningar görs för enskilda elever som uttrycker tydliga önskemål avseende vilka ämnen de vill läsa eller där skolan uppfattar att en elev till exempel behöver motivationshöjande insatser. Det finns dock organisatoriska hinder, till exempel schemakrockar eller brist på behöriga lärare, som får till följd att en elev inte kan erbjudas att studera gymnasiekurser inom ramen för språkintruktionsprogrammet.

De båda intervjuade elevernas individuella studieplaner innehåller inga beskrivningar av elevernas mål på lång eller kort sikt. Eleverna själva uppger att de inte har medverkat då planen tagits fram. En av eleverna kommer dock ihåg att han har fått del av sin individuella studieplan och känner till innehållet, medan den andra eleven inte känner igen planen men säger att det som framgår av planen visar vad hans studerar. Elevernas uppgifter stöds av de intervjuade lärarna som menar att de inte diskuterar den individuella studieplanen med eleverna, då de ämnen eleverna studerar följer av den grupp eleven tillhör. Enligt lärarna och rektorn diskuteras elevernas målsättningar på lång och kort sikt framförallt i enskilda samtal löpande i verksamheten genom att elever uttrycker önskemål om att till exempel läsa fler eller färre ämnen. Därutöver diskuterar lärare och elev elevens målsättningar med studierna under utvecklingssamtalen, enligt lärarna och eleverna. I dessa fall kan enskilda lösningar göras utifrån till exempel hur eleven mår eller att eleven har fått ett negativt besked på sin asylansökan då kan undervisning i svenska som andraspråk minska och engelska läggas in på tidigare nivåer. När en elev börjar "grupp IMS" sker en genomgång av studieplanen och eleven kan välja vilka ämnen han/hon vill läsa.

Av dokumentation och av intervjuer framkommer att elevernas utbildning innehåller exempel på insatser utöver undervisningen. Av skolans skriftliga rutiner framgår att studiebesök och andra insatser utanför undervisningen ingår som inslag i respektive nivå. Elever i "A-gruppen" besöker bland annat affär och

bibliotek medan elever i "B-gruppen" bland annat besöker ungdomsmottagningen.

Kommunen har erbjudit sommarjobb till elever vid gymnasieskolan, ett erbjudande som elever på språkintrödnation tagit del av, enligt studie- och yrkesvägledaren. Alla elever som sökte fick sommarjobb. Andra exempel på motivationshöjande insatser, som nämns av de intervjuade, är samarbeten med nationella program kring olika inslag och evenemang, till exempel besök på yrkes-EM i Göteborg.

Uppföljning och utvärdering

Lärare berättar i intervju att de använder sig av prov för att kunna följa en elevs kunskapsutveckling. Det är upp till varje lärare att genomföra de tester och prov de anser sig behöva för att bedöma elevens kunskapsutveckling. Samtliga lärare dokumenterar elevernas kunskapsutveckling och inför utvecklingssamtalen skickas dokumentation till elevens klassföreståndare som underlag för utvecklingssamtalet. Lärarna diskuterar gemensamt eleverna och deras kunskapsutveckling vid klasskonferenser. Klasskonferenser hålls framförallt i anslutning till att utvecklingssamtal ska genomföras, enligt de intervjuade lärarna. Vid klasskonferensen medverkar företrädare för elevhälsan. I intervju uppger företrädarna för elevhälsan att de framförallt medverkar *"om det är något särskilt till exempel psykisk ohälsa eller hög frånvaro. Men om det går bra för eleven så blir vi ju inte så inkopplade"*.

Som tidigare redovisats byter eleverna grupp utifrån sina resultat på de prov i svenska som andraspråk eleverna har möjlighet att genomgå fyra gånger per år. Elever som inte klarar provet fortsätter studera i den grupp de tidigare följt. Den individuella studieplanen används som ett administrativt verktyg för att dokumentera elevens studier och den lärare som är ansvarig för en grupp ansvarar också för att dokumentera förändringar i respektive elevs studieplan.

Av dokumentation från skolan och i intervjuer framkommer att skolan följer upp måluppfyllelsen för utbildningen genom att följa upp elevernas studieresultat. Av kartläggningen för läsåret 2015/2016 framgår till exempel hur många elever som nått behörighet för nationella program och hur många som hoppat av utbildningen. Av dokumentationen framgår också vilka områden skolan utifrån sin analys avser att utveckla inom språkintrödnationsprogrammet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att utbildningen till stora delar är flexibelt utformad och anpassad efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, avseende studietakt, omfattning och innehåll.

Genomförandet av utbildningen vilar på en kartläggning och utgår från ett helhetsperspektiv på elevens kunskaper och behov. Individuella studieplaner finns upprättade för eleverna.

Vilka ämnen en elev läser styrs dock framförallt av vilken undervisningsgrupp eleven tillhör. Det kan därför finnas begränsningar för en enskild elev att studera alla de ämnen som kan gynna eleven inför fortsatta studier eller yrkesliv.

Skolinspektionen konstaterar att kommunen saknar en plan för utbildningen.

2. Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?

Frågeställningen fokuserar på om eleverna får studie- och yrkesvägledning av skolpersonalen som en integrerad del av deras utbildning, så att de får kunskap om och kan göra medvetna och självständiga val om sin studie- och yrkesinriktning. Det handlar alltså om att personalen på skolan ska informera och ge eleverna vägledning inför de val av kurser som erbjuds, om möjligheterna till fortsatta studier i och utanför gymnasieskolan och om framtida yrkesval och att den studie- och yrkesvägledning som eleverna får är en integrerad del av deras utbildning. En del av detta vägledningsarbete handlar också om att ge eleverna stöd i att formulera mål för sina studier. Vidare handlar det om att eleverna ska öka sin förmåga till studieplanering och att ta ställning till sin studie- och yrkesinriktning. Forskning visar på vikten av ett nära samarbete med omgivande samhälle för att utveckla utbildningen och dess kvalitet.²

Personal

Eleverna har tillgång till studie- och yrkesvägledning genom skolans studie- och yrkesvägledare på samma villkor som övriga elever vid gymnasieskolan, enligt de intervjuade. Eleverna har bland annat tillgång till studie- och yrkesvägledaren för enskilda träffar. Studie- och yrkesvägledaren uppger att hon varit ute och presenterat sig i undervisningsgrupperna, men att eleverna *"i början kanske inte har koll på vem jag är"*. Lärarna uppger att de hänvisar eleverna till studie- och yrkesvägledaren när eleverna har frågor om framtida studier eller yrkesval.

² Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Vägledning

Rektorn berättar att lärarna tar en del av ansvaret för att berätta om det svenska utbildningssystemet, men att studie- och yrkesvägledaren är den som i första hand har hand om frågorna. Lärarna säger att de när de får frågor slussar eleven vidare till studie- och yrkesvägledaren. Även *IM-samordnaren* har en viktig roll när det gäller att vägleda eleverna, menar lärarna, i första hand vid genomgångar för elevgrupper.

Lärare ger i intervju exempel på att de fått återkoppling från studie- och yrkesvägledaren i frågor som rör elevernas framtida studie- och yrkesval. En lärare säger *"Till exempel att en elev behöver ha religion i sin utbildning för sitt yrkesval och då kan vi sätta in det"*. Det finns också exempel på att studie- och yrkesvägledaren har uppmanat lärare att låta eleverna skriva ansökan om sommarjobb som ett led in undervisningen. Studie- och yrkesvägledaren säger i intervju att hon gör fler insatser för de elever som studerar på IMS (gruppen som läser med inriktning mot betyg i årskurs 9) än för elever i de andra grupperna på språkintruktionsprogrammet. Enligt studie- och yrkesvägledaren kan det bero dels på att eleverna i andra grupper inte känner till funktionen riktigt eller att det inte känns angeläget för eleverna att söka vägledning förrän det är dags att fundera på studier på ett nationellt program. Den intervjuade företrädaren för förvaltningen menar att det finns fler resurser runt eleverna som kan stödja eleverna i olika frågor och nämner kurator, fritidsledare och *IM-samordnaren* som viktiga funktioner för eleverna på språkintruktionsprogrammet.

De båda intervjuade eleverna säger sig inte ha träffat studie- och yrkesvägledaren och att de har vänt sig till en lärare med sina frågor. En av de intervjuade eleverna berättar att *IM-samordnaren* har informerat om det svenska skolsystemet i elevens grupp.

Medvetna och självständiga val

Eleverna har fått information om det svenska skolsystemet i sina respektive grupper framförallt av *IM-samordnaren*. Lärare uppger i intervju att eleverna känner till den *"traditionella vägen"* via gymnasieskola och universitet för att nå dit man vill. Lärare menar i intervju att *"eleverna lätt blir stressade av att de ska klara av gymnasieskolan innan de blir 20 år"*. Studie- och yrkesvägledaren och *IM-samordnaren* har varit ute i grupperna och, delvis på förekommen anledning, berättat om att *"det finns andra vägar de kan gå"* för att nå sina mål. Vid sådana tillfällen förs också diskussion om vad eleverna vill i framtiden, säger *IM-samordnaren*. Eleverna kan också göra studiebesök på nationella program och besöka företag inom olika branscher.

De båda intervjuade eleverna säger att de främst fått information om framtida studier och yrken av sina lärare. En av de intervjuade eleverna menar att *"jag behöver vänta lite till och sen kan en vägledare ge mig information om hur jag ska gå till väga"*. Rektor uppger i verksamhetsredogörelsen att studie- och yrkesvägledaren har gruppsamtal och erbjuder två individuella vägledningssamtal för elever som blir behöriga till nationellt program. Studie- och yrkesvägledaren uppger att hon upplever att många av eleverna *"har väldigt bra koll"* när det är dags att lämna språkintrödktionen.

Integrerad del av utbildningen

I rektors verksamhetsberättelse anges att studie- och yrkesvägledaren samverkar med lärarna inför elevernas val av studieväg. De intervjuade lärarna berättar att de samarbetar med studie- och yrkesvägledaren kring inslag i verksamheten. Det kan till exempel gälla att besöka yrkesmässor i syfte att ge eleverna ett bredare perspektiv på sina framtida möjligheter till studier och yrkesliv. Studie- och yrkesvägledaren deltar enligt lärarna och studie- och yrkesvägledaren i klasskonferenser då alla elevers situation diskuteras. Studie- och yrkesvägledaren deltar också vid elevhälsoteamets träffar då de elever som lärarna anmält oro för diskuteras.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det vid skolan finns personal för att ge vägledning avseende framtida studie- och yrkesval. Studie- och yrkesvägledaren bidrar med specialistkunskaper som har betydelse för elevens studie- och yrkesval. Lärarna och studie- och yrkesvägledaren samverkar i en utsträckning som gör att eleverna stöds och vägleds inför framtida utbildnings- och yrkesval.

Skolan ger i olika sammanhang eleverna information som gör att de får möjlighet att formulera mål för sina studier och att utveckla sin förmåga att genomföra val av studier och yrke på ett medvetet och självständigt sätt.

3. Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Frågeställningen fokuserar på i vilken grad elevhälsan arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande, och i detta arbete samverkar med övriga personalgrupper på skolenheten. Främst i syfte att stödja elevens utveckling mot målen för utbildningen. Tillgången till elevhälsa bedöms på huvudmannanivå. Frågan om hur elevhälsan arbetar gentemot eleverna bedöms på skolenhetsnivå. Forskning och en identifierad framgångsfaktor pekar på vikten av att det finns samsyn i förhållningssätt där all personal tar ett

gemensamt ansvar och att de nyanlända eleverna är hela skolans angelägenhet.³

Tillgång

Skolans rektor uppger i verksamhetsredogörelsen att elevhälsan består av skolsköterska, kurator, specialpedagog samt studie- och yrkesvägledare. Samtliga arbetar inom hela verksamheten vid Tranemo gymnasieskola. Skolläkaren är på skolan en gång per månad men skolläkaren har, enligt de intervjuade, inte varit engagerad i ärenden som rör elever på språkintruktionsprogrammet. Psykologtjänster köps in vid behov, men psykolog har inte köpts in för i elever på språkintruktionsprogrammet, säger elevhälsans företrädare.

En av de intervjuade eleverna uppger att han har träffat skolsköterskan i samband med vaccination och samtal, medan den andre eleven väntar på sin tur. De intervjuade lärarna uppger att elevhälsan har varit ute gemensamt och i olika konstellationer och presenterat sin verksamhet.

Hälsofrämjande arbete

Tjänsten som skolsköterska var vakant under delar av föregående läsår vilket inneburit att alla elever på språkintruktionsprogrammet ännu inte erbjudits hälsosamtal. Skolsköterskan säger att hon nu arbetar för att hinna med alla elever så snart som möjligt.

Det framkommer i intervjun att elevhälsan i hög utsträckning är involverad i skolans värdegrundsarbete. Ett exempel på detta är att kuratorn leder den grupp som har till uppgift att ta fram och sammanställa skolans likabehandlingsplan. Gruppen har som ett inslag haft ansvar för att genomföra en friluftsdag för att utifrån sitt perspektiv "*försöka blanda upp skolan*" och bidra till att stärka integrationen. Flera av de intervjuade nämner också skolans fritidsledare som en viktig resurs i värdegrundsarbetet.

Vid tillfället för Skolinspektionens besök har elevhälsan enligt de intervjuade eleverna och lärarna inte deltagit i någon undervisning om hälsofrämjande levnadsvanor. I intervjun med elevhälsan framkommer att ett arbete pågår för att färdigställa ett material som behandlar hälsofrågor och som sedan ska användas vid besök i elevgrupperna under hösten. Lärarna berättar att de i sin undervisning tar upp frågor om hälsofrämjande levnadsvanor, men att det inte sker på ett organiserat sätt. Det framkommer också i intervjuer att det kan skilja

³ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

mellan olika elevgrupper i hur skolan tar upp frågor om hälsofrämjande levnadsvanor. I en av lärarintervjuerna framkommer till exempel att lärarna i ämnet idrott tar upp frågor om hälsofrämjande levnadsvanor i sin undervisning. Enligt de intervjuade i elevhälsan gäller det dock främst för de elever som läser i den grupp som kallas "IMS" och som läser mot grundskolebetyg årkurs 9.

Förebyggande arbete

Rektorn säger att elevhälsan deltar i det förebyggande arbetet och ger exempel på sådant som elevhälsan deltagit i. Bland sådant som rektorn nämner finns att man arbetat med "tjejgrupper". Som ett led i kurators arbete med likabehandlingsgruppen ingår att kartlägga sådant som är potentiella risker på skolan. Rektorn lyfter fram fritidsledarens roll i det förebyggande arbetet. Rektorn säger också att varje lärare ska arbeta med förebyggande arbete i sin undervisning och nämner särskilt klassföreståndarens roll samt undervisningen i samhällsorienterande ämnen.

Lärarna uppger i intervju att de framförallt samarbetar med elevhälsan kring enskilda elevers behov. "Jag brukar vara först på bollen men sedan passa vidare till kuratorn", säger en intervjuad lärare. Lärarna berättar också att de har möjlighet att anmäla elevärenden till elevhälsans veckovisa möten. Lärarna uttrycker att de har ett gott stöd av elevhälsans medlemmar, i en intervju säger lärarna "det är ett starkt team, behöver man hjälp så får man det".

I intervju med elevhälsan framkommer att skolsköterskan, IM-samordnaren och elevens klassföreståndare som en del av elevhälsans förebyggande arbete regelbundet träffar personal från elevernas boenden för att få en bild av elevens hela situation. Kuratorn deltar i ett nätverk tillsammans med bland andra kommunens fältassistenter och polisen.

Åtgärdande arbete

Rektorn säger i intervju att om en lärare märker att en elev mår dåligt så ska läraren hänvisa till elevhälsan.

Att tjänsten som skolsköterska under delar av föregående läsår varit vakant påverkade elevernas möjligheter att få hjälp med enklare sjukvårdsinsatser. Nu mer har eleverna enligt skolsköterskan möjligheter att söka upp henne. Det finns också möjligheter för skolsköterskan att remittera elever till andra instanser vid behov.

Kuratorn och specialpedagogen medverkar enligt de intervjuade i utredningar om det uppstår svårigheter i en elevs skolsituation. Medverkan kan innebära att träffa elever enskilt för samtal och utredning eller att observera en elev i undervisningssituationer.

Elevhälsans samarbete med skolans personal

Företrädarna för elevhälsan säger i intervju att de träffar elever enskilt när elever söker upp dem eller när lärare hänvisar eleverna till dem. IM-samordnaren deltar regelbundet i de "programträffar" som genomförs vid skolan. I "programträffarna" görs en uppföljning av elevernas studier. Utifrån vad som kommer fram i "programträffarna" kan elevhälsan ges uppdrag som utifrån ärendets karaktär fördelas mellan elevhälsans olika kompetenser. Elevhälsans representanter menar att de därutöver blir inbjudna till olika träffar med lärarna när lärarna önskar deras medverkan. Elevhälsans företrädare menar att det inte finns behov av fler organiserade möten mellan lärare och elevhälsan och pekar bland annat på att de har stora möjligheter att träffa lärarna spontant för att diskutera elevrelaterade frågor. Lärarna menar att de får återkoppling kring elever från elevhälsans representanter i den mån det berör planeringen och undervisning för eleverna.

Som nämns ovan kan ett led i elevhälsans arbete vara att specialpedagog och/eller kurator observerar elever eller undervisningsgrupper när en lärare söker stöd av elevhälsan. Skolans kurator har också observerat undervisningsgrupper där skolan upplevt att undervisningen fungerat väl för att kunna sprida goda exempel till övriga lärare.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att elevhälsan bedriver ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal.

Eleverna har tillgång till elevhälsa vid skolan och omfattas såväl av det hälsofrämjande, förebyggande som det åtgärdande arbetet. Det finns en samverkan mellan elevhälsan och övriga personalgrupper vid skolan.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om elevernas utbildningsbehov på språkinträdning till godos, och om eleverna på detta program får stöd och vägledning under sin utbildning och inför fortsatta studier och yrkesliv.

För att uppfylla detta syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1) Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?

- 2) Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?
- 3) Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Metod och material

Granskningsdesignen utgår från två elevers skolsituation på språkinroduktionsprogrammet. Information till granskningen samlas in genom dokumentstudier i form av verksamhetsredogörelse och annan dokumentation från skolenheten som belyser arbetet inom språkinroduktionsprogrammet. Dokumentstudier kompletteras med intervjuer med elever, pedagoger, elevhälsa, handledare, studie- och yrkesvägledare, rektor samt representanter för huvudmannen.

Skolinspektionen har inför granskningsbesöket begärt att få ta del av den dokumentation som finns kring eleverna i form av plan för utbildningen, individuell studieplan samt underlag av bedömningar av elevens kunskaper för upprättande av planen samt elevernas schema. Skolinspektionen har också begärt få in dokumentation av gymnasieenhetens systematiska kvalitetsarbete avseende språkinroduktionsprogrammet samt eventuell information avseende språkinformationsprogrammet på skolan som kan vara av vikt för granskningen.